

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . . 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyitási sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A közigazgatási tisztviselők nyugdíja.

Fradhatlan alispánunk s Mihályi János főügyész ur munkálkodásai folytán mi is birtokában leszünk egy oly intézménynek, mely a megyei gépezet teljes működéséhez okvetlen szükséges.

Allami nyugdíj-intézményünk már szervezve van; a megyei még csak kevés helyen; pedig ezt sem nélkülözhetjük. A közigazgatási tisztviselő sem eo ipso vagyonos, s mi lesz vele, ha egy ilyen munkaképtelenné válik, mi lesz özvegyével, árvával ha meghal? Meg lesz-e jutalmazva hosszas fáradozása?

Az igaz, hogy alig lehet hinni, hogy a közigazgatás a jelen formájában nagyon sokáig megmarad s nehezen hiszünk, hogy egy tisztviselő is kimutathat majd — a jelen körülmények között — a közigazgatás szolgálatában kitöltött 40 évet.

Ez a leghatalmasabb ellenérv. Sőt talán épen az a körülmény volt befolyászója annak, hogy mindeddig a közigazgatási nyugdíj-intézményt általánosan nem szervezték. Sokan bizonytalansággal a közigazgatás közeli reformjára gondoltak.

Mindennek dacára, a kérdés égetővé vált s gondoskodni kellett módrról, hogy az ügy a viszonyoknak s az esetleges változásoknak megfelelőleg rendezzék.

Mind a megye közönsége, mind pedig a tisztviselői kar bizonyára a legnagyobb elismeréssel fog adózni ez ügyben buzgólkodott uraknak.

Mi is örömmel üdvözljük ezt s már ebben is egy lépést látunk arra nézve, hogy a közigazgatás levetkezze régi jellegét s hiányait s a megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodjék.

A közigazgatási szolgálatba az állandóság jellegének bevitelét látjuk ebben, s habár épen az állandósággal ellenkezik a közig. tisztviselők időnkénti megváltása s így az eshetőség a kimaradásra is, e tekintetben az ellentét mégis csak látszólagos s a már megkezdett szolgálat ok nélküli megszakítására befolyásos lesz.

Szóval, a szorgalommal s munkával eltöltött ciklus után az illető tisztviselő, ha ok nincs rá, nem lesz oly könnyen elmozdítható, már csak a befizetett százalékok miatt sem. S ebből folyólag alappal sejthető, hogy az ily tisztviselők kimaradásának lehetősége bizonyos úton-módon meg fog nehezítettetni. Ami természetes is; mert a legnagyobb méltánytalanság lenne, ha a tisztviselő ezután is ki lenne téve annyira a választás szeszélyeinek.

A javaslatban a legcsiklandóbb rész az, mely a szolgálat megszakítása esetén történendőről szól. Mert, habár mi is helyeselnénk, hogy a szolgálatba való újbóli belépéskor az azelőtt töltött idő is beszámíttassék, mégis azt hiszünk, hogy ha lehetnek e javaslat körén belül vizsgálások, úgy csak itt lehetnek.

A szolgálatban töltött évek 1867. júliustól számíttatnak.

A nyugdíjazáshoz szükséges pénzalap előteremtetik a megye közönsége által 4 éven keresztül fizetendő egy százalékos pótdából, a tisztviselők befizetéseiből s esetleges adományokból. E pénzalapból nyugdíjazás nem történhetik, csak ennek kamataiból.

Hogy valamely tisztviselő nyugdíjazásért folyamodhasson, szükséges, hogy a közig. szolgálatában 40 évet töltött el.

Ha munkaképtelenné válik, valami nagy betegség, baleset . . . stb. által, úgy már 10 évi szolgálat után megkapja fizetésének bizonyos százalékát.

Ha pedig meghal, úgy a közigazgatásban töltött 5 év után is kap özvegye vagy árvái segélyt; sőt az özvegy kiskorú gyermekei nevelése céljából ellátási díjat és temetési költségeket is kap — Különösen üdvös a tekintetben a javaslat intézkedése, hogy a 20 ik évéig ellátásban részesülő fiúgyermek, ha tanulmányait sikerrel végzi, a segélyben 24-ik évéig meghagyatik.

Nyugdíjban részesül a tiszt, kezelő, szolgazemélyzet, míg az útbiztosok, útfelügyelők és a szolgabírák mellett levő másodírnokok nyugdíjban nem részesülnek.

Végre megemlítve azt, hogy azon tisztviselő, ki az előző évektől kívánja számítani szolgálati idejét, köteles ez évekre vonatkozó részt is befizetni, elősoroltuk a javaslatnak főbb részeit.

Azt hiszünk, hogy a közigazgatás reformjért kár lett volna a nyugdíjjavaslattal várni, mert bármikor lesz is az keresztül vive, a pénzalap megmarad s így felesleges munka éppen nem lett végezve.

Mi őszinte örömmel konstatáljuk azt, hogy e javaslattal igen sokat nyertünk s habár nélkülözhetlen szükség lesz, bizonyos ennélfogva a megváltozott viszonyok tekintetbe vétele, ez mit sem változtat azon, hogy e javaslattal égető szükségnek lett elég téve.

Most már a közigazgatási tisztviselő is nyugodtan hajthatja le álomra fejét.

Baloghy Ernő.

Megyei közgyűlés.

Tartott június hó 30-án.

Főispán ur ó méltósága 9¹/₄ órákor teljes díszben megjelenvén, a következő, többszöri eljenzésekkel megszakitott beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Mielőtt a mai közgyűlés napirendjére áttérnénk, egy felette kellemes feladatot kívánok teljesíteni.

Azon térfű, ki férfikora elejétől kezdve mindig teljes erővel, lankadatlan buzgalommal és kitartással a megye közügyeinek élt;

ki mindig megyénk javára és boldogítására törekedett;

ki mióta Önök egyhangu bizalma őt a megye élére állította, ernyedetlen vas-szorgalommal vezeti a megye ügyeit és egymásután ad tetet azon szép eszméknek és terveknek, melyeket Önök annak idejében tetszéssel, de kivihetőségük iránti némi kételkedéssel fogadtak;

ki felfogván hivatását, nem arra törekszik, hogy a megye és a kormány között ellentéteket teremtsen; hanem ellenkezőleg befolyását arra használja fel, hogy a kormány nehéz feladatát a megye lojális támogatása által megkönnyítse és ez által viszont a kormányt a megye méltányos kiválmainak teljesítésére hajlandóvá tegye;

ki a közügyek és közszolgálat terén számos és kiváló érdemeket szerzett, — méltóvá tette magát arra, hogy érdemei legfelsőbb helyen is elismertessenek.

Ezen körülményre a magas kormány figyelmessé tétetvén, az a fennebb érintett érdemeket Ő császári és apostoli Kir. Felségének legmagasabb tudomására juttatta, ki is f. hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával Schmausz Endre alispán urnak a közügyek és közszolgálat terén szerzett számos és kiváló érdemei elismerésül a III-ad osztályú vas-korona rendet méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

Tudtommal ez az első eset, hogy ezen megye első tisztviselője ily magas kitüntetésben részesül és megvagyok győződve, hogy a megye közönsége, alispánjának ilyképeni fényes kitüntetését élénk örömmel és büszkeséggel üdvözlendi; és pedig annál is inkább, mert Fel-Úrunk Királyunk és a magas kormány a me-

gye első választott tisztviselőjének kitüntetése által egyszersmind azon hazafias érdemeket is kívánta elismerni, melyeket a megye közönsége a trón iránti törhetlen hűség és ragaszkodás, az alkotmányos kormány törvényes intézkedéseinek buzgó végrehajtása és minden iránybani hazafias működése által a haza és a király irányában szerzett.

A magas kormány megbízásából nekem jutott a szerencse, a fejedelmi kegy jelét az arra érdemesítettnek ünneppélyesen átnyújtani; és hol tehetném azt méltóbban mint e teremben, hol oly sokszor adtak Önök alispánjuk jeles működése feletti elismerésüknek kifejezést; és az Önök jelenlétében, kik őt mindenkor őszintén támogatták és kik így a kitüntetésnek részesei is.

Fogadja igen tisztelt alispán ur a királyi kegy és elismerés erre fényes jelét; szolgáljon ez buzdításul további áldásos működésre.

Szilárdítsa meg a megye iránti szeretet és ragaszkodásban, a király és az ország alkotmányos kormány iránti lojalitásban.

Tölem pedig, ki igen tisztelt alispán urban törekvéseim őszinte támogatóját, terhes feladatom teljesítésében odaadó lelkes bajtársat bírok, — fogadja azon őszinte szívből jövő jó kívánatomat, hogy engedje a Mindenható, miszerint a királyi kegy eme szép jelét az emberi kor legvégső határáig teljes egészségben és megelégedéssel viselhesse.

Az alispán erre a megatottság hangján válaszolt s megköszönte e nem várt kitüntetést. A megtapsolt beszéd után főispán annak kijelentésével, hogy e kitüntetés nemcsak az alispánt, hanem a megye közönségét is közelről érdekli, kéri ez ünneppélyes aktus jegyzőkönyvbe vételét.

Általános lelkesedéssel elfogadtatott.

Ezután szóba kerültek a következő ügyek:

1. A közgyűlésileg kiküldött bizottság előterjesztése a megyei tiszt, segéd-, kezelő- és szolga személyzet, ugyszintén azok özvegyei és árváinak ellátására, a nyugdíj intézmény létesítése, — alapszabályainak megalkotása, és ennek kapcsában a nyugdíj intézmény alapitókájának részben leendő fedezése céljából az 1883-ik évi XV-ik törvénycikk 9 és 11-ik szakaszai alapján kivetendő megyei pótdának megszavazása iránt. A kiküldött 15-ös bizottság betejeszti jelentését Elfogadtatik az előterjesztés az alaplétesítést illetőleg, ehhez hozzájárul a megye közönsége 4 éven keresztül fizetendő 1% pótdával, másrészt a tisztikar. Mihályi főügyész előadó indokolása után Korbay ügyvéd hasonló értelemben nyilatkozik; Mikosevits szintén elfogadja azt s azt a kérelmet intézi a bizottsághoz, hogy a nyugdíjképesek közé Zenta város tisztikara is vétessék fel; ennek ellenében Latinovits Vince kéri Mikosevits indítványa elvetését, mert ez alapon a községi jegyzők is felléphetnének ily kérelemmel. Előadó zárószava után az előterjesztés elfogadtatik. Ezután felolvastatnak az alapszabályok pontonként; a 24. §. 2. pontjánál szóal fel Széchenyi Jenő orsz. képviselő s kéri, hogy a 40 év 30-ra szállíttassék le. Mihályi főügyész közönetet mond a tisztikar nevében a jóindulatért, mindannak dacára kéri a 40 év helybenhagyását, mert a kormány sem hagyhatna mást helyben s miután a többi megyékben mindenütt így határozott. Főispán hasonló nyilatkozata után a javaslat szövege elfogadtatik.

2. Alispáni évnegyedes jelentés, mely következőleg hangzik:

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

A folyó évi ápril 28-án tartott első évnegyedes közgyűlés óta történetkről van szerencsem jelentésemet következőkben előadni:

I. A központi tisztviselők buzgalommal teljesítették kötelességeiket. A járási hivatalok közül az elmúlt közgyűlés óta: a palánkai, újvidéki, bajai, almási, ó-becsei és zentai szolgabírói és Zenta rendezett tanács város ügykezeléseit vizsgáltam meg és a nevezett szolgabírói hivatalokat — némely helyütt talált kisebb hiányokon kívül — teljesen rendben találtam. Zenta város közigazgatási ügykezelése is javult az utolsó vizgálat óta, nem mulasztatom el azonban annak felemlítését, hogy az adóügyi előadónak a hozzáutalt teendők ellátására legalább időleges egy-két segédmunkás volna beosztandó, hogy teendőit gyorsabban és rendszeresebben végezhesse, — továbbá, hogy a kapitányságnál, — fennforgó óriási munka-

halmaz pontos feldolgozására és szakadatlan végrehajtására a megyei közgyűlés által folyó évi január hó 15-én 1-ső közgyűlési szám alatt rendszeresítendőnek elrendelt két állandó írnök még mindig nem lett alkalmazva, s hogy kiegészítő erő is csak rövid időre és ideiglenesen adatván a kapitánysághoz, ennek következtében, az ezen hivatalnál beosztott egyének buzgó működése dacára, a hozott határozatok irásba foglalása, valamint a jogerős határozatok foganatosításánál lényeges hátralekakat találtam, s hogy ily körülmények között a megyei közgyűlésnek 1/1885. szám alatti határozatának foganatosítására Zenta város képviselőtestületét az ide vonatkozó külön előadmány értelmében annál inkább záros határidő alatt felhívandónak tartom, miután ellenkezőleg a kihágási és kapitánysági ügyek elintézése és a jogerős határozatok foganatosításának elmaradásából származó felelősséget ezen város tanácsa és képviselőtestületével megosztani hajlandó egyáltalában nem lehetnek.

II. A megyei házi- és árvapénztárakat az előirt módon havonként megvizsgáltam és azokat teljesen rendben találtam.

III. A megyei székházalap hátraléka a múlt közgyűlésen kitétt 5555 frt 99 krt erre időközben befolyt 235 frt 86 kr leírásba hozott — frt — kr 235 frt 86 kr a mai napon tehát még fennmaradt 5320 frt 13 kr.

IV. A megyei úti alap hátraléka a múlt közgyűlésen kitétt 65170 frt 77 1/2 krt erre befolyt időközben 2749 frt 78 kr leírásba hozott 4687 frt 06 kr 7436 frt 84 kr fennmaradt tehát a mai napon 57733 frt 93 1/2 kr.

Ezen hátralékok behajtása iránt a legszigorúbb intézkedések megtételén, hiszem, hogy azok a következő évnegyedes közgyűlésig legnagyobbbrészt be fognak folyni.

V. A közpénztári számadásokból az elmúlt közgyűlés alkalmával hátralékban volt: Az 1882-ik éviékből 1; az 1883-ik éviékből 4 db. Ezek közül egy sem terjesztett be. Azok betérjesztése iránt azonban a megfelelő intézkedések megtételtek. Az 1884-ik éviékből eddig befolyt 77 db.

A megyei közigazgatási számvevősnél a közpénztári számadások közül az elmúlt évnegyedes közgyűléskor adott jelentésem szerint elintézés alatt maradt 34 db ezekhez időközben beérkezett 34 db

összesen 68 db

melyekből elintéztetett:

a) észrevételekkel 11 db
b) amaiközgyűlésre elintézés végett betérjesztett 16 db feldolgozás alatt maradt 41 db.

VI. A közúti közlekedés szempontjából a múlt közgyűlésen adott jelentésem kiegészítésében van szerencsém jelenteni: hogy a verbász-szenttamási útszakaszon az építkezés serényen halad végbejezése felé. Az ó-becsei és szenttamási segélyezett kövezési munkák is sikeresen haladnak. A Borsódtól a bikity-borsódi vasútállomásig engedélyezett kavicsút kiépítése időközben árlejtésileg biztosított, és ezen útvonalon a munka folyó évi június 15-én a vállalkozó által tényleg meg is kezdett; — a bezdáni kompállomáshoz vezető kis útrészlet és a kulai 2-ik csatornai hídhoz vezető kisúta kikövezése biztosítva van, — ezen rövid és a kész útvonalok kiegészítését képező munkák szintén a nyár, illetve ősz folyamán szándékolatnuk befejezteni. Ezekon kívül több igen fontos földutaknak gyökeres helyreállítását és kiigazítását is elrendeltetett és nagyrészt az aratási idény előtt már be is fejeztetett. A palánka-ujvidéki útnak a jövő évben lehetőleg két irányban való kiépítése, valamint a turiai csatornahídnak mielőbbi kiépítése iránt pedig, az intézkedések még folyó évi július hó folyamán fognak megtételni.

A szabadka-zenta-ó-becsei vasút kiépítésére vonatkozó korábbi jelentésem kiegészítésében — miután az ide vonatkozó múlt közgyűlési kiküldetés következtében külön előterjesztéssel is járulok ezen közgyűléshez, — arra a tekintetes törvényhatósági bizottság figyelmét előre is kikérve s itt csak azt kívánom megjegyezni, hogy az ó-becsei, petrovszellői, moholyi és adai képviselőtestületekkel személyes előnkletem mellett tartott értekezleteknek kellő sikere volt, miután Ó-Becse község képviselőtestülete ezen vasút létesítéséhez 100,000, Petrovszellő község képviselőtestülete még 50,000, Moholy és Ada községek képviselőtestületei pedig még 30,000—30,000 frtot és így egészben 210,000 frtot szavaztak meg törzsrészevényekre pótlólagosan; Zentán az összeredekeltetj-hatalom megbízottjaival folyó évi június hó 22-én tartott érdekeltségi közgyűlésen pedig a közvetlenül érdekeltek a zenta-tornyos-csantavér-szabadkai irányra szavazott 442,725 frttal szemben 555,000 forintnyi érdekeltségi összeggel a szabadka-ó-kanizsa-zentai irányt állapították meg s hogy én, mindkét irány a megyei területre esvén, a megyei közönség részéről megszavazott 250,000 frttal nem szavaztam, — hanem a határozatot a közvetlenül érdekeltek többségének kívánatához képest mondtam ki — ezen hozzájárulási összeget a többségre jutott irány kiépítésére ajánlva meg a nyert felhatalmazás értelmében. Az imént említett érdekeltségi közgyűlés a többi kapcsolatos kérdéseket is megoldván, az ide vonatkozó további intézkedéseket a már felemlített külön előterjesztésemben leszek bátor az ügyállás részletes előadása kapcsán javaslatba hozni.

VII. Az elmúlt közgyűlés óta a belvízszabályozási vonalak közül a pirok-kiszács-ujvidéki; a torzsa, kucura, ó-verbász, kis- és ó-kéri munkálatokat szemléltettem meg; — a keresztur-verbászinak a kereszturi határtól a filipovai határig való biztosítását eszközölve, — nemcsak az előbbi mizművek munkálatainak sikeres haladása és közeli befejezéséről, de arról is örömmel győződtem meg, hogy mindezen belvízszabályozási munkálatok a hozzájuk kötött várakozásnak teljesen megfeleleltek; — és hogy ott, ahol azok már tervszerűleg foganatosították, a belvizek tényleg teljesen elvonultak, és azok által ellepve volt területek nagyrészt már tényleg hasznélvezetnek, részben pedig a munkák és kiszáradás haladásához képest folytonos használat alá vétettek.

Ezekon kívül a deszpot-szent-iván, kulpin, szilbás, bulkesz, paraga, parabut, és gajdobrai határok

egyrészt kiterjedő 9527^{1/2} holdra kiterjedő belvíz-érdekeltséggel az érdekeltségi közgyűlést Kulpinban folyó évi május 29-én sikeresen megtartottam.

A gombos vajszkai réti földek, valamint az újpalánkai belvízszabályozási munkák folyamatban vannak. A közgyűlés után elsősorban a Bácsér szabályozás alaphatározatát és ha a munkavezetés a múlt közgyűlésen tett előterjesztésem szerint több munka megindítását is lehetővé tenné, — a letárgyalt többi szabályozási alaphatározatokat is a következő évnegyedes közgyűlésig meghozandom.

A zomborvidéki belvízrendezési műszaki okmányok és egyenkénti összeírások kitélteli határideje folyó évi május hó 30-án ugy a városi, valamint a megyei területre lejárván, ezen ügyben az érdekeltség kérelme esetén — Zombor sz. kir. város polgármesterével egyetértőleg — fogok a fentfoglalt viszonyokhoz képest intézkedni.

VIII. A személy és vagyonbiztonság állapota a szegedi kir. esendörparancsnokságtól vett hivatalos kimutatás szerint, folyó évi ápril 20-tól június 19-ig, a következő adatokat tünteti fel: Gyilkosság előfordult 3, kiderített 3. Rablőgyilkosság előfordult 2, kiderített 2. Rablás előfordult 2 kiderített 2. Betörés lopás előfordult 22, kiderített 6, vizsgálat alatt áll 16. Lopás és tolvajlás előfordult 41, kiderített 14, vizsgálat alatt áll 27. Emberölés előfordult 4, kiderített 4. Gynjotgatás előfordult 3, vizsgálat alatt áll 3.

Tűzeset ismeretlen okokból volt 17.

Örömmel jelentem továbbá, hogy a községi rendőrség szervezésére vonatkozólag folyó évi január hó 15-én tartott közgyűlésünkben a nagyméltósú magy. kir. Belügyminisiteriumhoz 22. közgy. sz. a. betérjesztett iránylevek, — a folyó évi június 15-én 7601. sz. a. a megye közönségéhez intézett leirat értelmében, — ezen magas Ministerium által észrevétel nélkül jóváhagyólag tudomásul vétetvén, — az ennek folytán a 22. számú közgyűlési határozatban nyert utasítás értelmébeni munkálkodás, a közgyűlés befejezte után azonnal meg fog indítani, úgy hogy ennek következtében az ide vonatkozó községi szabályrendeletek és a közgyűlés körébe vágó javaslatok, amennyire azt a munka fontossága és terjedelme csak engedi, legalább részben, már a legközelebbi rendes megyei évnegyedes közgyűlés elé fognak terjesztetni.

A megye rendje időközben sehol ujabban meg nem zavartatott, — O-Szapárról azonban a múlt közgyűlésnek adott jelentés szerint kirendelni kényszerült gyalogszázadot mindekkorig sem voltam képes visszavonni, és pedig annálkevésbé, mert a hadparancsnokságnak ide vonatkozó felhívására, a magas Belügyminisiteriumtól vett rendelet alapján, — az ottani viszonyokról nyert tisztí jelentés szerint, ezen község belrendje és biztonsága még egyáltalában biztosítva nincsen, mit legjobban bizonyít azon körülmény, hogy a katonai segédlet visszavonását mindenképpen lehetővé tenni kívánván, — a kerület szolgabírája által az ottani képviselőtestülettől még aziránt sem nyertem megnyugtatót, hogy a község rendje és belbékéje iránt az felelősséget vállalna, sőt és miután az e célból a kerület szolgabírája által folyó évi június 23-án tartott képviselőtestületi ülés határozott választ adni nem bátorodott, ugyanaz annak egy napi megfontolási napot szabván, folyó hó 27-én egy szavazat ellenében az összes jelen voltak szavazatával azon határozatot hozta, hogy a katonaság visszavonása esetében az ottani rend és béke megóvhatása iránt felelősséget egyáltalában vállalni nem akarnak, illetve nem bírnak. Ily viszonyok között természetesen fogja tartani a tekintetes közgyűlés, hogy a katonaságnak visszahívására ép az ottani közönség és helyi hatóság oltalma tekintetéből ezidő szerint még nem is gondolhatok.

IX. A közegészségi állapot, a folyó év II. negyedéről beérkezett tisztí jelentések szerint igen kedvező volt.

Született a megye területén 5356 gyermek, meghalt 3375 egyén, tehát több született mint meghalt 1981 egyénnel.

Járványos betegségek, kivéve Apatin községét, hol a kanyaró uralgott, nem fordultak elő.

Az Apatin községben jelenleg is uralgó kanyaró-járvány állapota az eddig beérkezett kimutatások szerint a következő:

A járvány egész tartama alatt összesen megbetegült 161 gyermek, ezekből felgyógyult 139, meghalt 2, és 20 jelenleg is gyógykezéles alatt van.

Az uralgott kór nem tö az emésztési és légzési szervek hurutjában nyilvánult; váltóláz több esetben fordult elő, de járványos alakot nem öltött.

Rendőri boncolat összesen 17 esetben vált szükségessé, és pedig: 3 vízbeulás, 2 gyilkosság és 12 esetben, részint baleset, részint pedig rögtöni halál következtében.

A védhímlőoltás az egész megye területén folyamatban van, sőt több községben már jó eredményel be is fejeztetett.

A rendőri vizsgálatok, a korosma, piac és egyéb nyilvános helyek, ugy az ételek és italok, boltok és vágóhidak vizsgálatára terjesztetett ki, s mindenütt a szükséges rend találtatott.

Az iskolák egészségügyi szempontból szintén megvizsgáltattak, és ezekben is a kellő tisztaság és rend találtatott.

X. Az állategészségügy folyó évi ápril 28-ka óta kedvezőnek mondható, mert az időközben elmúlt időszak óta takonykórban csak 8 ló, bujakórban 3 ló, veszttségben 2 tehén és 3 juh, lépfenében pedig 1 borjú veszett el, illetőleg irtottat ki.

Végül van szerencsém jelenteni, hogy amint az időközben az igen tisztelt törvényhatósági bizottságnak tudomására jutott, Pataki Mihály árvaszéki ülnök a jeler közgyűlés kiírása után elhunyt, miután azonban az elhalás már a közgyűlési meghívó kibocsátása után történt, ezen gyorsan kiműlt megyei tisztviselő helyének végleges betöltését annál inkább a legközelebbi évnegyedes közgyűlésig tartottam elhalasztandónak, mert időközben ő méltósága a megyei főispán ur Szatirich Mihály urat helyettesítette a meg-

Mindezekben jelentésemet befejezván, kérem az 4 kegyesen tudomásul vétetni.

Kelt Zomborban, 1885. évi június 30-án.

Schmausz Endre s. k.,
alispán.

Helyeslőleg tudomásul vétetett.

3. Kétfrendbeli belügyminisiteri rendelet a helyesbített megyei szervezési szabályrendelet felterjesztése tárgyában. E leirat vonatkozik a tisztí ügyészeknek magán ügyek végzésére. Ennek értelmében folyamatban levő ügyeiket ez év végéig elintézhetik, ha erre nézve folyamodnak a minisiteriumhoz.

4. Belügyminisiteri rendelet a magán hirdetések megóvása céljából alkotott megyei szabályrendelet módosítása tárgyában. A megyei szabályrendelet, mely a magánhirdetményekre vonatkozó szabályok áthágását kihágási vétségnek nyilvánítja, egy pár módosítással (különösen a felebbezési fórumokra nézve) helybenhagyta.

5. Zólyom megye közönségének átirata, a szliási fürdőorvosok ellen felmerült panasz alkalmából a kormány főfelügyeleti jogának szabályozása iránt az országgyűlés képviselőházához intézett felirat pártolása tárgyában. Tudomásul vétetett.

6. Közigazgatási bizottság jelentése a közigazgatási bizottság május havi üléséről Schlagetter Gyula és Debelyacski Izidor k. bizotts. tagoknak igazolatlan elmaradása tárgyában. Tudomásul vétetett.

7. Schmausz Endre alispán úr jelentése, abbeli intézkedésének helybenhagyása iránt, hogy Petrovszellő községének 71. számú határozatát a törvényhatóság utólagos jóváhagyása reményében helybenhagyta. Tudomásul vétetett.

8. Török Pál és társai adai lakosok felebbezése az adai elüljáróság választásának megsemmisítése iránt. Mint elkésett visszautasítottat.

9. Kulpin község képviselő testületének határozata, az ottani uradalmi italméresi jog megvásárlása és e célból 15,000 frtnyi törlesztési kölcsönnek felvételése iránt. Helybenhagyatott.

10. Ujházy Menyhért és érdektársainak felebbezése, Zenta város képviselő testületének a szabadkacenta-óbecsei vasút tárgyában 57/1885. szám alatt hozott határozata ellen. Alispán úr megteszi a szabadkacenta-óbecsei vasútra vonatkozó előterjesztését, mely szerint június 22-én tartatott meg az értekezlet az érdekeltek jelenlétében. E vonal a magy. áll. vas. pályás állomásánál fog a magy. államvasutak vonalaihoz csatlakozni. Megszavaztatott eddig 1 millió 205 ezer frt. A felebbezés tárgyalanná vált.

11. Kozics István és érdektársainak felebbezése, Zenta város képviselő testületének — az árvák közlegelői illetékének biztosítása, — a községi bíraskodásnak a rendőrkapitánysághoz leendő utasítása, — ugyszintén a legeltetési díjak felemelése iránt hozott 21., 29. és 33-ik 1885. számú határozatai ellen. Az 1-ső és 3-ik tárgynál elutasítottat, míg a 2-iknél utasítottat a kapitányi hivatal, hogy a kellő segédzemélyezetről gondoskodjék.

12. Kohn Ferenc ó-kanizsai lakosnak felebbezése, Ó-Kanizsa község képviselő testületének a halászati jog bérbeadására vonatkozó szerződésnek felmondása tárgyában hozott határozata ellen. Elutasítottat.

13. A ternerini árvtár hiányának fedezésére vonatkozó községi határozat. Helybenhagyatik.

14. Megyei házispénztár 1884-ik évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

15. Megyei útépitési alap 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

16. Megyei székház építési alap 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

17. Megyei betegápolási alap 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

18. Megyei árva és szeretetházi alap 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

19. Megyei laktanya alap 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

20. Megyei építkezési alap 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

21. Uj-verbászi bonvédszobor 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

22. Lefoglalt fizetések 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

23. Fizetések utáni államadók 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

24. Megyei letétek 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

25. Megyei közig. bizottsági letétek 1884 évi zárszámadásának megvizsgálása. Tudomásul vétetett.

26. Megyei központi árvapénztár 1884 évi számadásai, az ezek alapján összeállított mérlegek és a megyei árvaszék határozata. Tudomásul vétetett.

27. Moholy község képviselő testületének határozata a tüzoltók részére adandó 2400 frt iránt. Helybenhagyatik, mivel a község vagyonából kitéllik.

28. Ó-Morovica község képviselő testületének a putri épületek kibecslése tárgyában hozott határozata. Egyezség útján való elintézésre utasítottat.

29. Ó-Becse községnek utca kövezésre vonatkozó határozata, s ezen határozat ellen Ginder Ignác felebbezése. Elutasítottat, mivel a hasított kő a célnak megfelelőnek találtatott.

30. Szeghegy község képviselő testületének az urbéri alap mikénti kezelése tárgyában hozott határozata. Helybenhagyatott.

31. Káty község képviselő testületének iskola építése tárgyában hozott határozata. Elfogadtatott.

32. Csúrog község képviselő testületének a róm. kath. hitközség részére átengedendő földterület tárgyában hozott határozata, s Nagy Béla felebbezése. Utasítottat a község jelentéstételre, hogy az egyes hitfelekezetek mily arányban részesülnek segélyben.

33. Torzsa községének a kincstártól megvett földterület iránt kötött adasvevési szerződése. A szerződés helybenhagyatik.

34. Uj-Verbász község képviselő testületének a gymnasium fenntartására ajánlott összeg megszavazása tárgyában hozott határozata. Helybenhagyatik.

35. Bács községének távirtda vezeték felállítására hozott határozata. A község 3 évre kötelezve magát a terhek viselésére, helybenhagyatik.

36. Moholy község határozata 2 háznak kántori lakul való átengedése tárgyában. Jóváhagyatik.

Melléklet a „Bácska“ 51-ik számához.

37. Német-Palánka község képviselő testületének a segéd jegyző fizetésének felemelése tárgyában hozott határozata. A 60 frt felemelés elfogadtatik.

38. Lok község képviselő testületének határozata a tanító fizetésének felemelése tárgyában. Elfogadtatik.

39. Csantavér község képviselő testületének az izr. hitközség segélyezése tárgyában hozott határozata. A 108 frt felemelés elfogadtatik.

40. Kunbaja község képviselő testületének az orvosi fizetés felemelése tárgyában hozott határozata. 500 frtra emeltetett, de mivel ily feltételek mellett orvost kapni nem lehet, 600 frtra emeltetik.

41. Topolya község képviselő testületének a harangozó fizetésének megállapítása tárgyában határozata. Elfogadtatik.

42. Béreg községének az ottani felelős örökkel kötött szerződése. Feloldatik.

43. Hegyes községének az ottani felelős örökkel kötött szerződése. Jávahagyatik.

44. Dautova községének az ottani felelős örökkel kötött szerződése. Jávahagyatik.

45. Vaskút községének az ottani felelős örökkel kötött szerződése. Jávahagyatik.

46. Kunbaja községének az ottani felelős örökkel kötött szerződése. Jávahagyatik.

47. Milassevics Antal mélykúti jegyző nyugdíjazási kérvénye. 500 frtban megállapították.

48. Nikolics Lajos elhunyt pívnicai jegyző özvegyének nyugdíjazási kérvénye. 200 frtban megállapították.

49. Petrovoszellő községének 221 frt 70 kr,
50. Begecs községének 162 frt 42 kr,
51. Tatabáza községének 30 frt 60 kr,
52. Bezdán községének 276 frt — kr,
53. Uj-Verbász községének 113 frt 90 kr,
54. Ó-Szivac községének 233 frt 56 kr,
55. Nádaly községének 432 frt 29 kr beszédhetlen közmunka váltásdíjak leírása érdemében való kérvényei. Jávahagyatnak.

56. Temerin községének különféle behajthatlan közbiztosok követelések leírása érdemében jövahagyás végett bemutatott határozata. Jávahagyatik.

57. Cserevka, Szeghegy, Tatabáza, F.-Szt. Iván, Lality 1883. évi közbiztosok; Ó Futak székház alap; Csúrogh szegény alap; Gardinovec 1883. és 1884. évi alapítványi számadásai és Uj-Palánka és Goszpodince pótköltségvetései. Tudomásul vétetett.

58. Kunbaja, Csávoly, Pacsér, Bajsának a felelős örökkel kötött szerződése. Helyben hagyatik.

59. Katymár, Zsablya, Jankovác, Mélykút, Mateovics, Bajsa, Goszpodince, Mosorin, Veprovác behajthatlan közmunkái. Tudomásul vétetett.

60. Matics István úbecsei lakos felebbezése az ottani felelős örökkel kötött szerződés megsemmisítése iránt. A felebbezésnek hely adatott, a közs. határozat megsemmisítették.

61. Kunbaja község képviselő testületének határozata a község ház kijavítása tárgyában. Helyben hagyatik.

62. Veszprém és Pozsony megye közönségének átiratai az oláh cigányok megtelepítése és kóborlásuk megszüntetése tárgyában. Tudomásul vétetett.

63. Gümör megye közönségének átirata a megyei tisztai, segéd-, kezelő- és szolgásemélyzet s ezek özvegyei és árváinak állami vagy országos nyugdíjaztatása tárgyában. Tudomásul vétetett.

64. Alispáni előterjesztés a zentai hid felülvizsgálatára iránti intézkedés tárgyában. Építészeti hivatalhoz tetetett.

65. A község jegyzői nyugdíjalap 1884. évi számadása. Tudomásul vétetett.

66. Schmausz Endre alispán ur előterjesztése az állategészségügy kezelése érdemében érkezett miniszteri leirat tárgyában. E leirat melyben a megye meg van dicsérve, örvendetes tudomásul vétetett.

67. Ó-Kanizsa községnek a felállítandó hajó-híd és ezen szedhető vámok iránti kérvénye, illetve idevonatkozólag érkezett miniszteri rendelet. Fel fog terjesztetni a miniszteriumhoz, hogy megengedtesse.

68. Ribiczey Béla bíró jelentése: az ósztapári község ház felépítése tárgyában. Utasítatik az alispán az építés haladéktalan megkezdésére.

69. Uj-Szivac község képviselő testületének határozata egy vendéglő építése és állam-kötvényeinek elcélra leendő eladása tárgyában. Helyben hagyatik.

70. Veprovác község képviselő testületének határozata a párbér megváltása iránt az ottani lelkész-szel kötött szerződés jövahagyása tárgyában. Jávahagyatik.

71. Feketehegy község képviselő testületének határozata a község ház építése tárgyában. Szabatosabb terv beterjesztésére utasították.

72. Petrovoszellő község képviselő testületének határozata a község ház kibővítése s az izraelita iskolánál egy tanterem felállítására tárgyában. Helyben hagyatik.

73. Petrovoszellő község képviselő testületének határozata állatorvos fizetésének felemelése tárgyában. Helyben hagyatik.

74. Ó-Becse község képviselő testületének határozata Tripolszky Béla 600 frtnyi tartozásának behajthatóság címén leendő elengedése tárgyában. Alaki hiányok miatt a határozat feloldatik.

75. Uj-Palánka község képviselő testületének határozata a korcsmai épületek eladása tárgyában. Helyben hagyatik.

76. Ó-Morovica község képviselő testületének határozata 4 hold földnek a marha legeltetés céljából leendő megvétele tárgyában. Helyben hagyatik.

77. Tisza-Földvár község képviselő testület határozatának utólagos jövahagyása 700 ölnyi legelő terület eladása tárgyában. Helyben hagyatik.

78. Mohol község képviselő testületének határozata az ottani lelkészek fizetésének felemelése tárgyában. A kath. lelkészre vonatkozólag a határozat helyben hagyatik, az izraelita lelkészre vonatkozólag a statisztikai adatok beterjesztéséig függőben hagyatik.

79. Ó-Sóóv község képviselő testületének határozata 2000 frtnyi kölcsönnek adó és egyéb hátralé-

kok törlesztésére leendő felvétele tárgyában. Helyben hagyatik.

80. Felső-Kovil község képviselő testületének határozata a kincstártól megvett regale vételárának mikénti fedezése tárgyában. Helyben hagyatik.

81. Ó-Becse község képviselő testületének határozata a külvárosi fiúiskola felállítására tárgyában s a róm. kath. iskolaszéknek ide vonatkozó felebbezése. Utasítatik Ó-Becse község, hogy a már most következő tanévben tartermet állítson.

82. Ó-Becse község képviselő testületének határozata szervezési szabályrendeletének módosítása tárgyában. Helyben hagyatik.

83. Kucura község képviselő testületének határozata a községi irnoki állás megszüntetése tárgyában s ez ellen Luszkanecy Bertalan jegyző által beadott felebbezés. Felebbezésnek hely adatik.

Több tárgy nem lévén az ülés véget ért.

Hírek.

A megyei alispán kitüntetése. Nagyságos Alispán ur! Ó Császári és Apostoli Királyi Felsege e hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával Nagyságodnak — a közügyek és a közszolgálat terén szerzett száma és kiváló érdemei elismerésül a III-ad osztályú vaskorona rendet díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztattott. Midőn ezen királyi kegyelmi tényről Nagyságodat hazafini üdvözlétem mellett értesíteném, örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy Nagyságodnak ezen valóban megérdemelt és általam teljes készséggel előmozdított kitüntetéséhez legösszintébb szerencsekívánatomat tolmácsoljam. Fogadjon Nagyságod tisztelettel nyilváníthatást. Zomborban, 1885. évi június hó 30-án. Sándor Béla, főispán. Mi a magunk részéről csak azt kívánjuk, hogy fáradhatlan s lankadhatlan buzgalom alispánunkat, kinek már oly bokros érdemei vannak megyénk felvirágoztatása körül, az egek Ura éltesse az emberi kor legvégsőbb határáig, hogy drága hazánk, megyénk s családja boldogságára még sok nemes tettet vihessen véghez. Éljen!!

Köszönet nyilvánítás. A magy. királyi honvédelmi miniszter ur ó nagyméltósága f. év június hó 24-én kelt 2280/eln. számú leiratával azon 516° frt 45 krnyi összeget, melyet a zászlóalj parancsnokság, mint a hódváltási özvegyek és árvák segélyalapja javára rendezett műkedvelői előadás és hangverseny tiszta jövedelmét f. hó 17-én 208/kt. szám alatt kelt jelentésével felterjesztett — kézhez vette és rendelkezése helyére juttatta s felhatalmazta a zászlóalj-parancsnokságot, hogy mindazonok, kik a műkedvelői előadások és hangversenyek, a nemes cél érdekében közreműködtek vagy annak létesítését előmozdították, nemkülönbön a nagyérdemű közönségnek szíves pártfogásáért őszinte köszönetét fejezze ki. Midőn ó nagyméltósága köszönetét nyilvánosságra hozná, azt saját nevében is ismételné kellemes kötelességének tartja a m. kir. 5. honvéd-zászlóalj tisztikara.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelmügyi m. kir. miniszter Danielisz Ede kat. erdőbecsölő felügyelőt az apatini erdőhivatalhoz erdőtisztíté nevezte ki.

A főispán ur öméltsága Jakobsics János megyei irnokot tiszteletbeli alszámvevőnek nevezte ki.

Hirdetmény. Az 1876. évi XVIII. t. c. 2. §-ának rendelkezése folytán Bács-Bodrogh megye központi választmány részéről ezennel közhírré tétetik: Míserint ezen megye összes országgyűlési képviselő választóinak ideiglenes névjegyzéke a központi választmányon székelyén Zomborban a megye-palota nagytérben, az egyes községek választóinak ideiglenes névjegyzéke pedig az illető községben a község háznál Vajszka-Bogán körjegyzőséget képező községekre néve pedig a körjegyzőség székelyén, Vajszka, f. évi július hó 5-ik napjától bezárólag ugyanazon hó 16-ik napjáig mindenki által megtekinthetős végett közzszemlére ki lesz téve; továbbá, hogy az 1874. évi XXXIII. t. c. 44. §-a értelmében az ideiglenes névjegyzék ellen saját személyét illetőleg bárki felszólalhat, és mindenkinek jogában áll, azon választókerületben, melyhez tartozó, valamely község névjegyzékébe felvétetett, bármely jogtalan felvétel vagy kihagyás miatt a névjegyzék ellen ugyanazon hó 15-ig Bács-Bodrogh megye központi választmányához írásban intézendő és azon község elüljáróságánál, — Vajszka-Bogán községekre néve a körjegyzőnél — benyújtandó felszólamlással élni, melynek névjegyzéke ellen a felszólamlás intéztetik. A választási törvény 45-ik §-a értelmében mindenkinek a község elüljáróságánál, illetve a vajszka körjegyzőnél benyújtott felszólamlásokat megtekintheti jogában állván, ugyanazokra f. évi július hó 16-tól bezárólag ugyanezen hó 25-ig, mindenki, ki felszólalni jogosítva van, s azon község elüljáróságánál, melynél a felszólamlás benyújtott, ezen felszólamlásokra vonatkozó észrevételeit Bács-Bodrogh megye központi választmányához intézve nyújthatja be. Az ezen záros határidők alatt netalán benyújtott felszólamlások, ugy az ezekre tett észrevételek felett Bács-Bodrogh megye központi választmányának az 1874. évi XXXIII. t. c. 48. §-a szerint f. évi szeptember 1-től ugyanazon hó 20-ig hozandja meg határozatait, és azokat a most idézett törvény 49. §-ának rendelkezéséhez képest f. évi szeptember 20-tól ugyanazon hó 30-ig bezárólag közzszemlére a megye-palota nagytérben kiteendő. Az ezen határozatok ellen netalán beadandó és a m. kir. kuriához írásban intézendő felebbezések Bács-Bodrogh megye alispánjánál, mint a központi választmányának törvény sze-

rinti elnökénél, a határozatok kitételét, illetőleg kiegészítését követő 10 nap alatt nyújthatók be. Bács-Bodrogh megye központi választmányának Zomborban 1885. évi július hó 1-én tartott üléséből. Schmausz Endre s. k., mint a központi választmány elnöke. Bertolino Sándor s. k., mint a központi választmány jegyzője.

Umstätter János sztanisicsi felelős örök elkövetett gyilkosság egyik részese. Szecsusjzki Glisa zombori szállási lakos, f. évi június hó 29-én a Sári-pusztán elfogták. Ugyanis e napon Vidákovics Márk, volt sztanisicsi csendőr őrsvezető, jelenleg szabadkai külső csendbirtos, Sztanisicsról lopott lovakat Szabadkára liferálván, az uton, Sári pusztán tul, Bajmok felé négy egyénnel ment szembe, ezek a mint a pusztázó legények egyenruháit meglátták, futni kezdtek és el is menekültek Szecsusjzki Glisát kivéve, ki elfogott és megkötöztetett. De ennek ugy látszik nem tetszett az új helyzet és alig vitték pár lépésnyire, kötött keze dacára futni kezdett és Sári pusztára menekült, itt azonban a cselédség, élén Toperczer Hugó ispánnal, elfogta és a sztanisicsi csendőrőrsnek átadta, honnan nyomban bezsallították a zombori törvényszékhez. Az elmenekült 3 egyén szintén gyilkos és lőköző volt. Egyik Patacsits Miklós (Kukoly) Vácról megszökött és jelenleg körözés alatt áll, a másik Polják Gergely (Buragán), Bleszty Ferenc, katymári felelős ör meggyilkolója és szintén szökésben álló egyén, mindketten Katymárról. A harmadiknak nem sikerült nevét megtudni. r. l.

Kunbajai csendélet. Múlt hó 20-án éjjel özv. Antezné lakházának elsőszobáját ismeretlen tettesek kiásták, s az egyik tettes a szobába hatolt. Két nyszolyából az ágyneműeket künvárákhoz társainak kiadta, s a szekrény felnyitására fogott, mire a szobában egy kis leánnyal alvó háziaszony felébredt, az ágyból ki sem kelve, gyufát gyújtott. A gyufa fényénél a tolvajt ágya előtt látta a halálra rémült nő. A tolvaj erre megugrott, de a nő halálán van és felgyógyulásához kevés a remény. — Ugyancsak Kunbaján m. hó 22-én éjjel két lopó egy udvarba lopózott, s éppen a sertésöl körül oládkodtak, de az éjjeli örök észrevették őket és meg is ugrasztották. Mielőtt azonban a csatát elhagyták volna, több lövést tettek az örökre.

Vasárok a megyében július hóban: Baján 22-ikét megelőző vasárnap — Bezdánban 16-án. — Ó-Becsen 5-ikét megelőző vasárnap. — Pívnicán — Szt.-Tamáson 26-án. — Topolyán 13-ikát megelőző vasárnapon.

A belügyminiszter a következő körrendeletet boosátotta ki valamennyi törvényhatóságához:

Ertesülést nyervén, miszerint Spanyolország Valencia, Murcia és Castellona tartományában, sőt magában Madrid fővárosában is, az ázsiai cholera járványszerű fellépése hivatalosan megállapított, s hogy ott számos betegülési és halálozási esetek merültek fel, a gondos elővigyázat szükségessé teszi, hogy a megkivántató gátló és óvintézkedések hazánkban — habár nálunk eddig a kór legesekélyebb jele sem mutatkozott — már előzetesen megtéssenek, miért is különösen tekintettel, a már tényleg beállott meleg évszakra, elérkezettnek látom az időt, hogy a cholera kitérését és elterjedését megakadályozó hatóságai óvintézkedések, egész terjedelemben és teljes szigorral fogadjanak vétessenek.

Felhívom ennelfogva a törvényhatóságot, hogy a múlt évben hasonló veszély alkalmából kiadott többnemű rendeleteimet, minden irányban a legnagyobb lelkismeretességgel és pontosággal fogatosítsassa és minden kitéhetőt arra nézve tegyen meg, hogy ezen rendeletek fogatosítását netán gátló körülmények eltávolíttassanak. Szükségesnek tartom e részben a törvényhatóság különös figyelmét az utak és lakházak tisztántartására, a vásári rendőrség szigorú fogatosítására, a nyilvános helyek kellő fertőtlenítésére, az előkészületeknek, mint járvány bizottságok megalakítására, a járványkerületek felosztására, járványkórházak kijelölésére, gyógyszerek beszerzési módzatáról, továbbá hullaházak és jégkészletekről való gondoskodásra felhívni.

A törvényhatóság kötelességévé teszem továbbá, hogy az üresedésben levő közegészségi körök kitéhetőleg orvosokkal betölttesse, hogy továbbá a folyók-ból és kutakból nyert ivóviz megjavítása, illetve megtisztítása az 1884. évi 40182. számú körrendelet értelmében meg-jtessék, és hogy a netán felmerülő cholera nostras esetében az 1884. évi 39921. számú körrendeletben megszabott eljárás fogatosítsassék.

Egyáltalában utasítom a törvényhatóságot, hogy az ázsiai cholera tárgyában 44382/1884 számú szabályzatban foglaltak, szükség felmerülte esetén azonnal a legnagyobb erélyvel végrehajttassanak.

Midőn eről a törvényhatóságot tudomás és mihez tartás végett értesíteném: felhívom, hogy a fent elősoroltakat fogatosítsattatni s azt kellően ellenőrizni kötelességének ismerje; megjegyezve egyuttal, hogy a rendeletek szigorú végrehajttását illetőleg az illető tisztviselőket személyesen teszem felelőssé.

Fentartván magannak az e helyről kiküldendő külön biztosok útján, a rendeletek mimódoni fogatosításáról meggyőződést szerezni; az úgynek rendkívüli fontosságánál fogva elvárom, hogy a törvényhatóság, felelőssége tudatában, a járvány távoltartása érdekében saját részéről minden kitéhetőt meg fog tenni.

Végül felhívom a törvényhatóságot, hogy eljárásáról mielőbb tegyen jelentést.

Budapesten, 1885-ik évi június hó 20-án. — Tisza, s. k.

A kiállítás látogatásának megkönnyebbitése céljából f. évi július hó 1-től kezdve a m. kir. államvasutak összes állomásairól Budapestre szóló II. és III. oszt. 50 százalékkal mérsékelt 14 napi érvényességgel bíró menettérti-jegyek fognak kiadni.

Csonoplyán nagy tűz volt június 28-án, mely Varga Jánosnál ütött ki. Hogy a tűz lokalizáltatott, csak Deák Andor ottani jegyző éberségének köszönhető.

Arverés. Horvatzki Milan 5900 frtra becsült ing. Ó-Becse.

A folyó hó 28-án Budapesten megtartott első országos tornánappélyen a versenyek alkalmá-

*) Kimutatott első alkalommal tiszta bevétel 500 frt 85 kr. Utólag egy magán megegyezéssel nem akáro utról vettünk 15 frt. Egy 2 forintos számlánál 39 százalékos ártékelés 60 kr. Össze 516 frt 45 kr.

val első győztes Vermes Lajos, a szabadkai tornaegylet elnöke lett, a miért babérkoszorút kapott. Gratulálunk!

Irodalom.

A „Kis-Lexikon” 3-ik füzeté megjelent Carmen Sylvatól Dickens-ig terjedő tartalommal s „Az élet törzsfája” (kétszeres nagyságú), „Asványok” és „Egi látványok” című mellékletekkel. Ajánljuk olvasóink figyelmébe. Előfizetés (a 12 füzetből álló teljes munkára 3 frt, 8 füzetre 2 frt, 6 füzetre 1 frt 50 kr., 4 füzetre 1 frt) a „Pallas” irodalmi és nyomdai részvénytársaságnál eszközölhető; egy-egy füzet (kapható minden hazai könyvtárban) 30 kr.

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁS

„PÁCSKA”

VIII. évfolyamára.

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . . . 6 frt.
Fél évre . . . . . 3 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.

Neptanítók számára:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** könyves könyvnyomdája küldendő.

A zombori dalárda hangversenye.

Tartott június 30-án.

Kedden tartotta dalárdánk második alapszabály-szerű hangversenyét, mely ugyan a többiekénél nem fényesebben, de érdekességénél fogva azoknál több tekintetben jobban sikerült.

Az a tisztelt karmester ur, a ki ott lenn a föld gyomrában, csapkodó lángok közepette dirigálja az ő karát és készíti a felső koncertek számára az üzenypálcákat (a villámokat), biz hogy nem találhatott volna semmi irigylésre méltót a mi helyzetünkön sem.

Pedig korántsem a zsufoltságunk köszönhető a nagy hőség, sem az entuziasmusnak, mely azt a gyarló „porhüvelyt” is átizzasztotta volna, oh ilyeneket a zombori közönség nem foghatni.

A zombori közönségben még nem „ragadt egy el” a művészi lelkesedés, hogy ezektől tartani lehetne. És a dalárda annyi megpróbáltatások után, rendületlenül hitt a jövőben, mint valami propaganda hirdeti, hogy ő még csinál közönséget, mely fogékonyabb lesz a zene iránt éppen, mely minden jóra fogékonyabb tesz.

De ne vádoljunk, mert mi is osztjuk a dalárda hitét, s az a közönség, mely annyi hajlamot mutatott eddig is a művészethez, folyton növekvő pártolással fogja szerencsétleni azt a kört, mely a szellemi haladás tényezői között minden valamire való városban az uralmát szokta elfoglalni.

Térjünk a tárgyra. A program első száma a dalárdát dicséri, mely szokott szabatsággal és finom árnyalásokkal adta elő ezuttal is Huber egy erőteljes darabját.

Utána Tessényi Vilma urhölgy volt szíves elnekelni Schubert „Vándorát”, e klasszikus dalt, mely a nagyszívesen költő lyrájának egyik gyöngye.

E számnak érdekelt közönséget a premiér, melylyel a szép és kellemes hangú jelenség vendégszerelését megkezdte. Reméljük, hogy a szemlátomást és fülhallomást fejlődő énekesnő ezután a mondhatni zajos siker után többször fogja szerencsétleni a dalárdát, finom modulációkra érzékeny, átértett és különösen a középhangokban kiválóan kellemes énekesnő.

A harmadik pontot Blumenthal Gusztáv ur zongorajátéka képezte, ki is „Hunyadi Lászlóból” adott elő egy határos egyveleget. A közönség élénken megtapsolta.

Ezután Lovich Aranka kisasszony, hangversenyeink kedves alakja, lépett az emelvényre és elénekelte egy keringőt az ő rokonszenves, lány hangján, melyet már annyiszor élveztünk. Mindig egy új levél a babérkoszorúhoz.

Az est fénypontjait azonban a program két utolsó száma képezte. Az előbbi Beethoven „Mignon”-ja volt (vegyes négyes), Tessényi Vilma, Lovich Aranka urhölgyek és Staudacher és Valter urak előadásában.

A gondosan betanult és szépen összevágó előadás valóban felhalmozta szelleméhez. Ez a quartett nem bántotta a legmagasabb énekek íróját, Staudacher ur érces tenorja és Valter ur mély és hatalmas bassusa érdemelnek különösen említést.

A legnagyobb hatást mégis Bergmann urnak „Höfelhökkel” kezdetű férfikara tette.

A mélyértelmű zenész minden akkordján megérzett. Ha nem tudjuk, hogy Bergmann irta, hát bizonyára valami nagy zeneköltőt magasztaltunk volna benne. Amit különben is megérdemel. Költői szépségekkel telt mű ez, melynek szellemébe csak több előadás után lehetne igazán behatolni és lehetne élvezni. A dalárdának kellene feladatává tenni, hogy e szerény embertől minél több ilyen élvezetet szerezzen a közönség. Mi legalább hisszük, hogy a lélek, melyből e szép hangok fakadnak, még sok dal csiráit tartogatja. Csak hogy az a fátumunk, hogy az igazán nagyok, mindig tartózkodók. Ezen már úgy látszik nem segíthetünk. Különben elismerést kell szavaznunk a zongorajátékért is, melylyel a szereplőket kísérte és a karok dirigálásáért. Köszönetet a szíveségből közreműködőknek és elismerést Sándor bácsinak, az ő régi jó vonójáért, melylyel annyira megtudja csiklandozni az ember talpát, hogy azt a búsméleget is elfelejtíti, a mi a homlokától kezdve le a lába kis ujjáig gyöngyözik.

— Kik voltak ott?
— Azok, akik jól mulattak!
— Kik táncoltak?
— Azok, akik ott voltak!
— Kik kaptak csokrokat?
— Azok, akik megérdemelték!
— Meddig mulattak?
— Hát csak megvártuk, míg a föld meg a fűszálak is elkezdtek izzadni, — mi már meguntuk.

Kunstszt ünnepély Kalocsán.

Mayer Béla kalocsai apátkanonok a kalocsai iskolánéknak vezetése alatt álló iskolának igazgatója, az ez évi zárvizsga alkalmával kitünő szónoklatban teljes elismeréssel adózott az iskolánéknak áldásos működésükért, melylyel 25 év óta fáradszón, nagyeredményrel a névelésnek áldoznak.

Hogy a szép beszéd hatásáról fogalma legyen az olvasónak, itt közöljük azon két részt, mit az apácákhoz és az intézetet elhagyó tanítványokhoz intézett:

Kunstszt József, néhai kalocsai érsekről, mint alapítóról féltőre csak annak dicsőségéről beszélt, az ő látnoki szelleméről, mely előre látta, mire van szüksége édes hazájának, különösen a soknyelvű egyházmegyének. Ezután a szónok így szól: Azért állított magyar intézeteket kitünő tanerőkkel s egyedüli tannyelvül a magyart rendelt, s e mellé csak azt kötötte ki végrendeletében, hogy az ifjúságot valóságos s mindenekelőtt magyarrá neveljük. Midőn e névelődét is megnyitotta, elrendelt, hogy a leány ifjúságot vallásos és magyar családnyakká képezzék, és e magaslatos feladatot rá merete bízni a gyenge nemre, azoknak kezére, kik kezdetben honunkra teljesen idegenek voltak, de a kik rövid idő alatt szívvel-lélekkel magyarrá lőnek. Abból a tizenkét elsőből ma még ötven élnek, ezek az apácák ma is ugyanazon érdekességet tűnő főnöknő: Fanz Mária Teréz szeretetteljes védnöksége alatt szolgálják Istent és a hazát, ezek emlékeznek a szerény kezdetre, mely ma Haynald Lajos, a bitoros főpap hatalmas védszárnya alatt oly fényre emelkedett.

A kegyelmes bíbornokérsek ma már mind ezen intézetből látja el bácsmege leányiskoláit 10 városban magyar tanítónőkkel, kiknek missziójuk ma oly igen időszerű. Első évben 240; ma nyolc ezeret meghaladja a tanítványok száma. Ezek mind magyar nevelésben részesülnek. A dicső alapító tudta, érezte, hogy ez így lesz, csak a vezéreket kellett megszerezni; tudta, hogy a fonséges cél meghozza a hőseket is kik teljesen a mieink lesznek, és érezni fogják mily nagy dicsőség magyar nőket nevelni. Az első 12 apácát a nevelés táborából, mint őrszemeket állítja az intézet élére; tudta, érezte, hogy követni fogja maga a tábor, mert magyar érzésű honleányokat nevelni dicső és szép hivatás. És e dicsőséget pedig mily mily emberfeletti erő, s teljes lemondásért adják cserébe!

Önmagán uralkodni, lemondani arról, mit ösztön-szerűleg élvezni, birni óhajunk: — ez még akkor is éretnes dolog, ha az ritkán gyakoroltatik. De lemondani mindenről, mi e világon édes és kedves, mi a szenvedélyeknek hizeleg, mi után az emberek mohó vágygál törekednek; szüleit, testvéreit elhagyni, serdülő éveiben elhervadni és senkitől meg nem szárvá, meg nem siratva: kora sirba dőlni; — mindentől megválni, mit emberi érző szív szeret — oly erény: minőt egyedül a vallás, a minden magaslatos, fenséges erények anyja képes nemzeni csak. . . . Örök árvaságra szánni el magát, hogy a családi élet örömeit nem ismerje, csak idegen gyermekek gondozásában töltse egész életét gyakran minden elismerés nélkül és soha azon reménytel, hogy fáradozásai e földön is megjutalmaztassanak. Látni, hogy az ifjúság lemond reményeiről, a szépség húságáról, gyönyöreiről, örömét egyedül szépségekben, nélkülözésben találja ismeretlenül a világ előtt . . . ez oly erény, melyet mi sokan nem értünk, de tisztelni mindannyian kényyszerülünk. Ily erény előtt hajolunk mi ma meg mindannyian, midőn a magyar névelés hősekké bajnokai, a t. nővérek felé fordulunk és elismerésünk legmelegebb kifejezésével köszöntjük Leljük önfeláldozó működésük jutalmát híven és szentül teljesített kötelességük édes tudatában, és mindnyájunk hálás elismerésében.

Ti pedig, az édes otthon felé siető kedves tanítványaim, ne feledjétek, hogy a mi haza értek: egyszerre nagy leányok vagytok és a mint a szülők ölelő karjaiból kibontakoztok, újra meg újra elibetek áll az a tudat, hogy ti már nagy leányok vagytok. Ne felejtétek még ekkor sem el, hogy a magyar társadalomnak nincs szüksége tudálos, ugynevezett világműveltségű hölgyekre, kik mindent tudnak és semmihez sem értenek, kik viszonyos érzéssel rajongni, egy féreg eltiprásánál akár el is ájulni tudnak, de magasatos dolgok iránt lelkesülni nem képesek és emberbarátok nyomára még csak meg sem indulnak, kik a legújabb divat kívánalmához legpontosabban alkalmazkodnak; de a lélek, a szív szépségeivel semmit sem törődnek. Franciául, németül gagyognak, magyarul beszélni szégyelnek; zongorát naphosszan át nyomorgatnak, de a családi élet szükségleteihez nem értenek. A magyar társadalom okos, tanult, szívből-lélekből vallásos, magyar gondolkodású, magyar érzésű, magyarul beszélni tudó honleányokra szorul, kik nemcsak kellemesen társalogni, hanem szorgalmasan dolgozni is tudnak, kik inkább szerénységgel tetszeni, mint divatos megjelenésükkel feltűnni óhajtanak, kik nemcsak élvezeteket keresni, hanem boldogítani is képesek, kiknek — egy szóval — szívök és eszük helyén van és éppen azért, midőn a külföldnek egy-egy műveltebb nyelvén beszélnek is: a magyar nyelvénél szebbet, hangzatosabbat ismerni nem akarnak.

Ily nőkre van szükség a szegény hazánknak; ezen szükségletnek kielégítésére törekedett ezen intézet a nagy nevű alapító végrendelete folytán első sorban. Éppen azért alapításának kezdetétől fogva nem követette azon tanítványok példáját, melyekben a külföldtel mintául majmolják, s a magyar szellemet hazafiatalanul megtagadják; melyekben a tudományt többre becsülik az erénynél, az ismereteket a munka és jóerzületnél; a tetszetős társalgást, mint a házias élet kötelességeit, a műveltség külső mázat, mint a keresztény

nevelést. Kívánok nektek boldog szüenidőt ezután . . . ezután, kedves tanítványaim . . . kevés csalódást! Ezzel végezte beszédét. A befejező ima után szüenni nem akaró éljenzés között távozott a közönség.

Hol van az igazság?

A ki e címet olvassa, kérem — ne állapodjék meg a kérdőjelnél, hanem vegyen magának türelmet s tegye próbára szeméit a következő sorok betűivel is.

A népiskolai hatóságok egyikéről, az iskolaszékről, illetve ennek jogköréről lesz szó.

Igaz ugyan, hogy minden törvénytudó ember, midőn e sorok tárgyról tudomást szerez, azt mondhatná e sorok írójának: szalmát csépszél jó uram, mert a törvény s ennek keresztülvitelét s alkalmazását magyarázó közoktatásügyi miniszteri utasítás oly pontosan körülírta az iskolaszékek jogkörét, hogy arról okosabban te sem intézkedhetnél.

Kétségtelenül igaz, hogy a közoktatásügyi miniszteri utasítás támaszkodva az 1868-ik évi népoktatási s az 1870-ik évi népiskolai hatóságokról hozott törvényre; nemkülönben a magyar katolikus püspöki kar ugyanazon törvények s miniszteri utasítás figyelembe tartása mellett 1876-ban a katolikus iskolaszékek szervezetre és hatáskörére vonatkozó rendszabályok által megjelölték azon tét, melyen belül az iskolaszékek mozognak s mozogniok kell.

Ugy gondolom, hogy mind az utasítás, mind a rendszabályok fel-lefelé kötelező erővel kontempláltak oly formán, hogy rendelkezések állandók s most még érvényesek s irányadók levén, ezektől sem a felső, sem az alsóbb hatóságoknak eltérniök nem lehet s nem szabad.

Ez az én nézetem, melyet azonban néhány konkrét esetben követett felsőbb hatósági intézkedés megintatott, habár mellette áll a törvény is, a közoktatási miniszteri utasítás és a püspöki szabályzat is.

Az a kérdés ugyanis: kinek áll jogában oly esetekben, midőn valamely tanító-állomás üresedésre jön, a végleges betöltésig akár segédtanító alkalmazása, akár helyettesítés által gondoskodni s intézkedni, hogy a tanítás meg ne szakítsassék?

Az 1868-ik népoktatási törvény 137. §-át ezt mondja: „segédtanítóknak nemcsak okleveles tanítók, hanem képezési tanfolyamot végzett ifjak is meghívathatnak. A meghívás joga szintén az iskolaszékek illeti.” Folytatolag intézkedik e szakasz azon eshetőségéről, ha az ez irányú kötelesség nem teljesítették, ez esetben utasítja a tanfelügyelőt segédtanító kinevezésére.

A népiskolai hatóságokról szóló 1876-ik évi XXVIII. t. c. 13. §-e kérdésben így intézkedik: „az iskolaszék teendői: okleveles tanítókat avagy tanítóképeztét végzett egyleveles segédtanítókat meghívhat. Ha az iskolaszék . . . ezt elmulasztaná vagy halogatná, a segédtanítót a tanfelügyelő nevezi ki.”

A közoktatásügyi miniszter által e törvény alapján 1876-ik év szeptember 2-án az iskolaszékek részére kiadott utasítás 19-ik szakasza ugyanígy intézkedik, vagyis a törvény által az iskolaszékekre ruházott jogot nem szorítja, a mint nem is szoríthatja meg.

Annál kevésbé lehetett szándékában a katolikus főtanhatóságnak, a magyar püspöki karnak e jogot vagy elvonni vagy megszorítani.

Világosan mutatja ezt a fentebb idézett püspöki rendszabályok 21. §-a, a mely így szól a többiek közt: „oly esetekben, midőn valamely tanító állomás véglegesen be nem tölthető, arra az iskolaszék képesített segédtanítót az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával ideiglenesen alkalmaz.”

Ugyanígy intézkedik a következő 22. §-a, mely előírja: „a szükségessé vált segédtanítói állomásokat fellélti a betölti t. i. az iskolaszék. E végböl okleveles tanítókat vagy tanítóképeztét végzett egyleveles segédtanítókat meghívhat, mit ha nem teljesítene, a segédtanítót az egyházközségi tanfelügyelő alkalmazza.”

Az idézett törvények és szabályrendeletek tehát világosan bizonyítják, hogy az iskolaszék saját hatáskörében teljes joggal intézkedhetik oly esetekben, midőn valamely tanító-állomás megüresedik és ez hamarjában be nem tölthető, intézkedhetik pedig segédtanító meghívása vagy más, a célnak megfelelő módon, csakis az köztétven ki, a hogy az egyházmegyei hatóság vagy a tanfelügyelő jóváhagyását kikérje.

Annál feltűnőbb, hogy egy katolikus főtanhatóság az idézett törvények és rendeletek ellenére a kath. iskolaszékek ezen jogát nemcsak megszorítja, hanem egyszerűen elveszi, a törvény által jelzett esetekben a helyettesítés jogát a kerületi tanfelügyelő eseresre ruházván.

Utána néztem a tanfelügyelők részére kidolgozott miniszteri és püspöki utasításban, vajjon található-e jogalap ily eljárásra? és azt találtam, hogy mindkét utasításban a tanfelügyelőnek illetve eseresnek csak akkor adatik jog ily esetekben intézkedésre, ha az iskolaszék az érdemben kötelességét nem teljesítene s jogát gyakorolni nem kívánna.

Előttem fekszik egy más kath. főtanhatóságnak hasonló esetekben követett eljárásról szóló értesítése, mely szerint az iskolaszékek joga a törvény s a rendeletek értelmében sértetlenül hagyott.

Mindezeknél fogva azon következtetésre jutok, hogy azon kath. főtanhatósági intézkedés, a mely tanító-állomás üresedés esetén az intézkedés jogát az iskolaszék mellőzésével a kerületi tanfelügyelő eseresre ruházta, ellenkezik a törvényvel, a miniszteri utasítással és a magyar püspöki kar által kidolgozott, helybenhagyott s elfogadott szabályzattal, s ha mindemellett az eddig követett eljárási mód ezalatt is gyakorlatban maradna, ez — nézetem szerint — alig szolgálhatna a katolikus tanügy féltékenyen őrzött érdekeinek megóvására.

A dohánykezelés.

A dohánytermelés az, melynek munkálataival csaknem az egész éven át foglalkozunk, nem úgy, mint egyéb gazdasági természetűek körül való munkálattal. A dohánytermelés több főtényezője még csak most következik; ilyenek az utószáritás, a simitás sat.

A simitás az, melyről azt szokták mondani, hogy a jó kertész a simitó asztalon teremti meg a dohányt. De mielőtt a simitásról beszélünk, az azt megelőző teendőkről — különösen az utószáritásról kell némi fejtegetéseket tennünk. A száritás oly fontossággal bír, hogy attól van függővé téve a dohány minősége, szükséges tehát, hogy e dologról elmondjak egyet s mást.

A pajtában függő dohányleveleket mindaddig míg azok nem egészen szárazak, szükséges, hogy a kertész legalább minden két hétben egyszer a leveleket egyenként egymástól elhuzgálja, úgy, hogy egyik levél a másikat ne érje, mert ha úgy hagyjuk a leveleket abban a kuszált állapotban, a mint azok szorosan egymáshoz tapadva vannak, elkorhadnak, megégnak, és el is rothadnak. Az említett munkával azt megakadályozzuk, a kertésznek legyen gondja arra, hogy a dohányleveleket úgy aggassa fel, hogy minden zsinaghoz férhessen; ott, a hol erről előzetesen nem gondoskodott, szükséges, hogy ezt multhatlan megtegye. Éjszakra a pajták nyílását nyitva kell hagyni, hogy a beömlő éjjeli levegő a netán zörgésre száradt dohányleveleket megpuhítsa, hogy azután azokkal a kertész könnyen bánhasson, és azok el ne ronszolódjanak. Az aggatást úgy végezze és rendezze, hogy annak idejében, a mikor a simitásra kerül a dolog, legelőbb az aljdohányhoz férhessünk hozzá és azt kezdjük, s addig is, míg ezt elvégezzük, a többi dohány még száradhasson.

Száraz, tiszta időben a pajtának minden nyílását nyitva kell hagynunk, hogy a levegő szabadon járja a leveleket, de vigyáznunk kell, hogy a netán nagyon szeles időben, a mikor a zsinagok az ide-oda lóbálódzás közben összeütkezhetnek és ez a levelek száraz állapot mellett sok ronsolást, kárt okozhatna, ennek célszerű intézkedéssel eleje vétezzük, valamint óvni kell a dohányt a meleg napsugaraktól is, melyek a levelekben foltokat okoznak.

Órizkednünk kell attól is, hogy a pajtákat kődös időben kinyitva ne hagyjuk, de sőt igyekeznünk kell azokat ilyenkor lehetőleg légmentes állapotba hozni, hogy a kőd ne hatoljon, mert ez a dohányban penészt idéz elő.

Ha a dohány a pajtában teljesen megszáradt, össze kell azt szorítani szűkebb térre, hogy a levelek egymást ériék, ily összeszorított állapotban a dohány kissé megmelegszik és fermentációba jön, mi által a tarka és zöld színek egyenlő szép színekbe mennek át.

De még az esetben is, ha dohányunk a pajtában már teljesen meg van száradva, nem szabad a simitást addig megkezdeni, míg néhány jó fagy nem érte,

Az olyan dohány, melyet a fagy kiszivott és azelőtt teljesen megszáradt, reggelenként a simitóhelyiségbe hordandó, hol az ottani enyhe levegőtől megpuhul és legjobban esomózható lesz. Vigyáznunk kell azonban arra, hogy a simitóházba olyan nagy hőség ne legyen, mely a dohányt zörgésre szárithatná, és a simitást lehetetlenné tehetné. Nem szabad megengednünk azt, hogy a dohányos a dohányt reggelenként vagy este a hó tetőjére vagy a harmatra kitegye, hogy az ott megpuhuljon, a mint azt tenni szokták, nedves állapotban a dohány a meleg szobában összesimittatik, de meg is penészedik, és tönkre is megy. Az meg épenességgel valóságos vétek, ha — a mint némelyek igen okatlanul teszik — a dohányt a simitás előtt meglocsolják. A simitásról, mint-hogy az még korai dolog, és a tér szűke sem engedi annak fejtegetését, más alkalommal fogunk szólni, még pedig terjedelmesebben, minthogy az igen-igen fontos tényezője a dohánytermelésnek.

Hazánkban az utóbbi időben nagyobb mértékben üzik a dohánytermelést, de csak az, a ki közelebbről tanulmányozza a helyzetet tapasztalhatja azt a rendkívül sok hibát, a mit a termelők a termelés körül elkövetnek. A termelési munkálatok különböző fázisaiban folyó tapaszthatók ezek a hibák, mint egymásután könnyelműség következményei. És ebből igen nagy hátrányok hárulnak általában hazai dohánytermelésünkre, a legjobb fajok elkoreszosodnak. Ezen a bajon segíteni kell. Segíteni még pedig úgy, hogy a termelőknek okosra, érthető módon meg kell magyarázni a tévedéseket s utbaigazításokat kell nekik adni a különféle munkálatokra nézve. E—s.

Van egy világ . . .

Van egy világ, van, oh ne tagadjátok!

Hol el nem érhet semmi földi átok,

Hol megtisztul a lét e földi szennytől,

S az égieknek üdvözlése zendül.

Ott nem kell félned, hogy szivednek szentjét

Rút hitszegésnek rabszolgái lesnek;

Ott nem csalódot, ha szived kitérőd —

Oh szent költészet, ez a te világod!

Van egy világ, kincsekben, gyöngyben oly dús,

Hogy ott királyi trónon ül a koldus;

S ki tengődött darab, száraz kenyéren,

Egészen osztja ott lágyan, fehérén.

Hol a nyomornak éjszakája nincsen,

Örök, mosolygó napsugárba minden . . .

És meg se halsz, ha magad úgy kívánod —

Oh szent költészet, ez a te világod.

Van egy világ, hová szabad betéred,

Ha már mi szépet sem nyujt ez az élet!

Ha nincs hova fejed álomra hajtsad,

Vándor halandó ott találsz nyugalmat.

Hallgasd a dalt! mellette szenderegj el . . .

S együtt ébredsz az angyali sereggel.

Hallgasd a dalt, szebb nincs a nagy világon —

Ez a költészet . . . ez az én világom!

Völgyi Gusztáv.

RADEGUND.

VIRTER KÁROLYTÓL.

Tulajdonképen „Szent-Radegund“-nak hívják, de a mennyire szeretik benne magukat az emberek nagyságolni: oly annyira kisebbitik közbeszédben szent Radegundist.

Ha Radegund alatt nem a magas Schöckel lakóján ágaskodó házak csoportját, hanem a falu mellett dr. Nowy Gusztáv hidegvíz-gyógyintézetét értjük, akkor így is írhatjuk körül: végy egy közép nagyságú fűrdőkádát, félig önts abba 14os tiszta forrás-vizet s vegyíts közé két nagy pohár aludt tejet, apríts ebbe 1/4 grahani-kenyeret, keverd össze jól e speciéseket s azután szűrd át egy vizes lepedőn és meg fogod kapni Radegundot.

Egy, mindent magyarázni szerető öreg ur Radegundból Retekfalvát süttött ki. Annyi bizonyos, hogy hazai fűrdőinkben sem hallani több magyar szót, mint itt a stájer bércok alatt, mert Radegund fűrdővendégeinek száma 2/3-ad részben magyar.

Ezért ez invázióért stájer szomszédaink éppen nem haragszanak, sőt ellenkezőleg iparkodnak kedvünkbe jarni. Tudván azt, hogy a magyar kevéssel is megelégszik, elkeresztelik a sétányt Széchenyi nevére, az útmutató táblákat magyar fölrással is ellátják, de az a magyar nóta, melyet itt kottából húznak tiszteletre a stájer muzsikusok, csak arra alkalmas, hogy az ebéd utáni szundikalást mozdítsa elő. Ha azután fölöcsüld, megdühödsz a programból, hogy az magyar nóta volt, a mit húztak.

Azt mondhatnád szives olvasó, így van ez jól! mikor a három hegy s a négy folyó között is annyi a fűrdő, mit keressünk Radegundban?

A pro és kontra érveléssel nem akarlak most untatni, csak annyit engedj meg ezúttal: hogy Radegund egy olyan hely, hová gyógyulni járnak az emberek. A természet maga csinált belőle hidegvíz-gyógyintézetet, mert elárasztotta vidékét szelvény-hosszában forrásokkal s ezek csurgói lépten-nyomon hűs itallal kínálnak meg, miközben szép színű cklamének terjesztik illatárjukat a csurgók körül.

A hagyomány szerint jámbor remeték keresték fel először e szép vidéket a 12-ik században, s ott, hol most az eremitage-forrás józú vize fakad, templomot is építettek oda st. Radegundis tiszteletére, mely később látogatott búcsújáróhely is lett.

A 2265 láb magasán fekvő Radegund, most nevezetesebb arról, hogy az ideg, gyomor s reumatikus testi bajokat gyógyítja.

Demelius orvos 1841-ben felállított gyógyintézetét eredetileg csak 10 személyre volt tervezve s alig váltakoztak Radegund gazdái Sponner Adalbert cs. kir. tartományi tanácsos és Schindler József, Priesnitz Vince tanítványának személyében, kiknek emlékét egy-egy forrás köztáblája tartja fenn, ma már egy, a világhírű gräfenbergi első hidegvíz gyógyintézet mintájára alakított virágzó intézet áll itt 700 méter tengerfeletti magasság jó levegőjében, a szenvedő emberiség gyógyítására.

Priesnitz, a természet nemeskeblű gyermeke volt. Nagy titkát leste el a természet erőinek s megalapította a vizgyógyintézetet. A titkot, mikor elköltözött, nem vitte el magával szűkebbé, hanem dús örökségül hagyta a szenvedő emberiségre s maga után másokat küldött, hogy mint az apostolok, hasonlóképen csel-kedjenek.

Ezer körül váltakozik már Radegundban évenként a fűrdővendégek száma, kik Nowy orvosnak egy közeli hegy magaslatán szép emlékoszlopot is állítottak. Azok a hűsben vígan bugyogó források, 5—9 fokú üde vízzel évről-évre mindig több-több embert esznek meg márvány csurgójukhoz.

Azok, kik beteges, nehézkesebb vagy restek, a közel source des paresseux gyöngyöző vizénél találhatnak hamar üdülést. Azok pedig, kik szeretnek fenyves erdők illatos árnyában barangolni, a távolabbi Priesnitz vagy legmagasabban fekvő Margit-forrásnál csillapíthatják szomjukat. A bő vizű Károly s a leghidegebb Alexandrina-forrás is, sok látogatót édesget magához. A bőlesek forrását is alant többen felkeresik s habár bőlesekben nem is, de két órai kellemes sétálás után megelégedve térnek onnét haza.

Mennyi találka, egészségügyi tanácskozás, vidám társalgás színhelyei voltak már e források, azt elképzelheti, ki ismeri azt a nyüzsgő életet, mely a reggeli, déli, esti órákban a források felé van. Van itt legalább hatvan forrás egy mértöld területen, ezek fele márvány csurgóval s táblával is van ellátva. A csurgók mellett kényelmes padok kínálnak jó pihenőt.

Melanie, Oertl, Dorothea, Albertine s Maria-Bronn források a keresettebbek. Utóbbihoz, melyet csinos Mária-szobor is díszít, annál is szivesebben járnak, mert mellette egy tej-ozsonnákra berendezett csarnokban pisztrángot is lehet mindig kapni.

Legjobban szerettem a távolabbi Carolina forrást felkeresni. Menedékes, majd lejtős, árnyas utak vezetnek oda. Utba esett a 7—8 szótagos visszhang padja is, hol mindig lehetett találni tréfás társaságot, kik a visszhang feleleteivel mulatták magukat. Utba esett az Ehrenfels-váromladék is, egy mély völgy sziklamagaslatán. A megrepesztett várfalak még magasan állnak, dacolva az idővel s zivataraival, de a falakon belül magas fenyőfák iparkodnak visszafoglalni a talajt, melyet egykor a várépítkezés vett el.

A középkori romantika iránt mindig hajlammal viseltetem; oly jól esett elgondolkodnom a várromok láttára a távol mult eseményeiről, a 12—14-ik század lovagjairól, kiknek itt vala egyik sásfészkük.

Képeletem előtt vonultak el Ortolph, Ottmár, Seifried, Wilting, Ottó és Gottschalk lovagok. Csak nevük maradt az utókorra. Valamikor a lovagok paripájának dobogását visszhangozta itt az erdő hegyoldal; az aranyos sisakokkal kacérkodott a napsugár, magasan lenghetett a gyözelem zászlaja a várkaparól. Egykor nagyon is élénk lehetett a csendes völgy, várkastély, a zene örömhángjától. Most madársereg énekén, baglyok huhogásán kívül, itt nincs semmi nesz, semmi zaj.

Minden elmúlt már, csak az emlékezet lebegtetni szárnyait a mult felett.

Visszajövet az Emilia forrásnál fűztem gondolatimat tovább a multról; őt is Emmának hívták s

szerettem a testvéri szeretet teljével. Mig én üdülést itt kerestem, addig őt földi szenvedéseitől megszabadítá az örök álom. Koszorút küldtem sírjára, havasi rózsákból, szép koszorút.

A forrás folytonos csevegése sem birta gondolatimat más irányba terelni. Mindig magam előtt látam gyászruhában azokat a kedves gyermekeket, kik ifju elhalt gondos jó anyjukban mindenüket vesztették el.

A nap is leáldozni készült immár a szemközti hegy megett. Bearanyozta hosszú vonalon a hegy hátát. Utolsó játszi sugarait pedig ide küldé még egyszer vissza, mielőtt végleg eltűnnék a mindenség homályában. Átszűrődnek a végső sugarak a káros fenyők lombjain, hogy az Emilia-forrás márvány táblájának aranyos betűt megcsokolják. Mintha csak azt mondták volna a bucsuzó sugarak: viszlantlátra! — Vigasztalódjunk! hisz mi is feltámadunk. Sursum corda.

Van valami a dologban, hogy az érzelmek nagyobb hatása alatt vagyunk akkor, ha hegymagaslatokra felemelkedve szettekinünk. Szemünk egy tekintetre nagyobb teljét látja a hegyvidék szépségeinek.

Szig-szeg utak vezetnek fel a Nowy emlékhöz, egy sziklás hegy-nyújtvány legmagasabb pontjára. A ki nem sajnálja fáradságát, hálásan jutalmazza meg a szép kilátás, mely odafenn várakozik reá.

Az utmelléken zöld levelek közül, földi eprek piros fejceskéi kandikáltak ki, hogy a szépszínű ciklámenek illatárjával versenyezzenek.

Szedtünk ebből, szedtünk abból is. A ciklamen csokrokat a hölgyeknek nyújtottuk. Ha már az illatos virágcsat letőri kapcsi kéz, halljon az meg lassu halállal női kebleken.

Felérünk. Fejünk fölött még magasabban emelkedik kemény szikláról a Nowy emlékh.

Ritka embernek jut a szerencse, hogy életében emeljenek már neki oszlopot.

Nowy szerencsés ember. Szereti betegeit, bár ő maga a legnagyobb beteg. A Nowy-Stein alapja hála.

Szépén látszik innen Grác, közepén emelkedik várhegye (Schlossberg), melyet lombos erdő környez. Jó szem távcső nélkül is kivesszi. Ismerem ezt a regegyes utat, innét Grácig, Brünneg, Nieder-Schöckl, Neistift s a vashámorban bővelkedő Andritzen át. A merdek szirtek árnyékában gyalog (3 óra 40 perc) tettem meg ezt a szép partiet, hogy a visszaút szépségei annál jobb emlékekben maradjanak.

A másik oldalon megvilágítja a nap a távol Wimpfen-kastélyt, kiemeli a Klamm- és római-út egyes részleteit s bearanyozza a Schöckl tar fejét. Látszik az a sok gyümölcsös kert, mely a gráci országot szegélyezi; míg a távol hegymagaslaton pedig Mária-Trost temploma kandikál ki körül fenyő lombok közül.

Gyönyörű panoráma ez, mely többszöri látás után is még mindig tetszik.

Talán minél többször látjuk, annál jobban tetszik.

Magas Schöckl! Te vagy a grácvidékiek magas Tátrája.

A radegundi fűrdő vendégek szeme előtt állsz folytonosan, időjőse is vagy azoknak; ha a felhők fölköbe burkolják tar fejedet, azt jószól, hogy holnap rossz idő lesz. Mégis hozzád, ki folyton velünk vagy, kevesen látogatnak fel.

Csak egy elhízott gráci kereskedő volt állandó híved. Azt hitte megsoványszik, ha a hideg vizes lepedőtől hozzád felszalad mindennap.

Több százados tenyő- és hársfa árnya közelében, — ott, hol a kiapadt Smyrna-forrás díszes gúlája mellett viz el utunk a magas Schöckl-re, magános sírdomb áll, kis fakeszttel, felírás nélkül.

Mikor a nyugalom e helye mellett vitt el utam, mindig kíváncsi voltam: kit rejthet e titokzatos sír magában? miért temették ide azt, ki a zöld hant alatt alussza örök álmát?

Senki sem tudott ezek felől felvilágosítást adni. Névtelen hős sírja-e ez? vagy különc? vagy talán szerette a természetet? talán éppen ezt a kedves, szép vidéket kívánta: hogy temessék majdan annak ölébe is?

Könnyebben porlad ő itt, mintha nehéz márvány nyomná.

Egyre meredekebb lesz az út s jól esik megpihenni a stájer Gebirgs-Verein Schöckl házában. A hegyről Schöckl-nek, a mostani vendéglősről pedig: Bartlnak vagyis Schöckl-Bartlnak hívják csak közönségesen a vendégek, e megpihenőt. Friss vaj, tejföltől hideg aludt tej s szikla pincéből, jó méz alpesi virágokból, mindig készen állnak itt azok számára, kik felférnek.

Minthogy pedig sok minden érdekli az embert ha ráér, az ajtón függő házi szabályokból jegyzőkönyvembe írtam néhány sort:

„Kommens herein, bei mir ist gut heim.
Ich habe gute Speisen, von allen das beste.
Ich habe guten Braten, Rindfleisch und Kren,
Der kein Geld in Beutel hat, der kann gleich wieder gehn.“

Tehát itt is úgy van mint egyebütt. A kinek nincs pénze, annak már nem is kell tovább olvasni a házi szabályok folytatását:

„Ich habe guten Schnaps, Bier und Wein,
Da kann mann auch lustig und fröhlich sein,
Aber nicht streiten und raufen,
Und mit der Zecht davon laufen.“

Toute comme chez nous, de azért a pincések hiányában sürgölődő vendéglős számláján nem kell szörnyűködnöd, mint Svájc hasonló helyein, mert az olcsóság inkább meglep.

Régi dolog az, a ki ősön akar hegyvidékeken tartózkodni, menjen Stájerországba vagy Tirolba. Olcsóbban él, mint hon. — Kis pihenés s elfrissülés után társaságunk festői csoportban gyülekezett, hogy a legnehezebb utat megtegye. Szétszórt kődarabokon — melyeket sokszoros zivatarok téptek le a Schöckl méz és gránit szikláiról — viz fel az út. A kilátás mindinkább hálásabb lesz.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

Egy aggasztó betegség, melyben számtalan osztály szenved.

III. Ezen betegség jelentéktelen gyomorhajjal kezdődik, ha azonban elhanyagoltatik, kiterjed az egész testre, megtámadja a veséket, a májat, a mellmirigyeket, szóval az egész mirigyrendszert, elannyira, hogy az általa meglepett valóban szomorú végtetnek van kitéve, mig nem végre a halál megmenti kinjaitól. Ezen betegség igen gyakran más betegségekkel tévesztetik össze, de ha az olvasó az alább következő kérdéseket intézi magához, akkor képes leendő megítélhetni, ha vajjon szenved-e ő ilyen bajban vagy sem. — Erzek-e én étkelés után gyomor nyomást, fájdalmat vagy légzési nehézséget? Nem lep-e meg bizonyos tompa, nyomasztó érzés, álmoságtól kísérve? Nem-e sárgásak a szemeim? Nem-e gyülemlik reggelre az inyen és fogakon sűrű ragadós nyák, rossz szájíz kíséretében? A nyelv bevonva? Nincs-e a jobb oldal felfúrdva, mintha a máj meg volna dagadva? Nincs-e dugulás jelen? Nem-e szédülök el, ha fekvőhelyzetből hirtelen felegyenesedem? A húgy kiválasztás csekély és setét színű-e? s rövid állás után nem-e hagy üledéket maga után? Nem-e poshad meg az étel a gyomorban mindjárt az evés után, s nem-e keletkezik puffadás és felbőfűgés? Nincsen-e gyakori szivdobogásom? Ezen különböző kórtünetek jöhetnek nem lépnek mind egyszerre fel, de a beteg egymásután szenved azokban, azon mérvben, a mint a borzasztó betegség előbbre halad. Ha a baj már régi, akkor rövid száraz köhögés lép fel, melyet később kiköpések követnek. A kór nagyfokú előrehaladásával a felbőr piszkos barna színt ölt, s a kezeket s lábakat hideg tapadós izzadság borítja. A máj és vesék ama kóros állapotának előbbre haladtával eszós fájdalmak állnak be, melyeknél a rendes gyógykezelés már teljesen sikertelen. Ezen baj emésztetlenségből vagy emésztési gyengeségből származik, melyet egy kis adag alkalmas gyógyszer bevitelével elháríthatunk, ha azt mindjárt a kór felléptének kezdetén alkalmazzuk. Ennél fogva felettebb fontos, hogy a baj mindjárt legelső fellépésekor helyesen kezeltessek, miután ekkor még egy kis adag gyógyszer is elegendő a baj orvoslására; sőt még ha már a baj befészkelte volna is magát, a valódi helyes gyógyszerrel még akkor is mindaddig fel nem kellene hagyni, míg a baj legkisebb nyoma is el nem tűnt, míg az étvágy ismét vissza nem tért, s az emésztési szervezet ismét tökéletesen helyre nincs állítva. — Ezen betegség ellen a legbiztosabb s leghatásosabb szer elvitáztatlanul a „Shäker-kivonat“, növényi készítmény, mely az alább felsorolt gyógyszer-tárak mindegyikében megszerezhető. Ezen kivonatot a bajt alapjában támadja meg, s azt gyökerestől kiirtja a testből.

Oly egyéneknek, kik dugulásban szenvednek, a Seigel-féle hashajtó labdacokra is van szükségük, a „Shäker kivonattal“ kapcsolatban. A Seigel-féle hashajtó labdacok meggyógyítják a dugulást, elűzik a lázt és a meghűlést, megszabadítják a főfájástól s elfojtják az epekiömlést. Ezek a legbiztosabb, legkellemesebb s egyszersmind a legkötelesebb labdacok minden eddigi készítmények között. A ki ezekkel csak egy kísérletet is tett, azok használatát bizonyára nem fogja abban hagyni. Enyhédeden s minden legkisebb fájdalom előidézése nélkül hat.

Ara egy palack „Shäker-féle kivonattal“ 1 frt 25 kr., 1 doboz „Seigel-féle hashajtó labdacoknak“ 50 kr. 20-12

Magyarországi főraktár:

Budapest, Török József gyógyszer-tára király utca 12.
Zomborban, Gallé Emil gyógyszer-tára.

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

Kiszács községnél rendszeresített végrehajtói állás **f. évi július 12-én** lesz betöltendő, mely állással irnoki teendők is egybekötve.

A fizetés áll: előleges havi részletekben kiszolgáltatandó évi 360 frtból.

Pályázótól, aki személyesen vagy írásban jelentkezhetik a fenti napig a község előjáróságánál, megkivántatik: józan s feddhetlen magaviselet, szorgalom, irodai jártasság és lehetőleg szép kézírás; egyik szláv nyelvet beszélő előnyben részesül.

Kiszács, 1885. június 25-én.

Baruszkovics István, jegyző. 3-2
Pikszjadész Mihály, bíró.

Ház-eladás.

Stverteczky Mór m. k. számtanácsos Szegedre áthelyeztetvén, Zomborban, Szelenese városrészi Arpád-utcában, a Bezeredy ház mellett levő — 4 szoba, 2 konyha, kamra, pince és félszereből álló — házát szabadkézből előnyös feltételek mellett eladja.

Venni szándékozók **10 nap alatt Mihályi János megyei főügyész mint megbízott ügyvédnél** intézkedhetnek.

3-2 3-2

Bérbeadási árverési hirdetmény.

A szegedi m. kir. jószágigazgatóság kezelése alatt álló s alább felsorolt kincstári bértárgyaknak bérbeadása iránt ugyancsak az alább megnevezett helyeken és időben írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. — Árverelni szándékozók az árverés megkezdése előtt kötelesek a kikiáltási árnak 10%-át tevő bántapénzt letenni. — A zárt írásos ajánlatot a kikiáltási árnak 10%-át tevő bántapénzzel és 50 kros bélyeggel ellátva az alább felsorolt helyeken és időben reggeli 9 óráig a tárgyalást megtartó bizottság elnökének kezébe adandók át, ezen időn túl beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az írásbeli ajánlatok borítékán olvashatóan kiírandó a tárgy, melyre az ajánlat tételik, továbbá az ajánlatban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiírandó s határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s azok minden pontjának magát feltétlenül aláveti. — Figyelmeztetnek a felek, hogy azon bérlők is, a kik a szerződési feltételek szerint követelt bérleti óvadékot jelzálogban kívánják letenni, kötelesek addig is, míg a felajánlott jelzálog elfogadva és teljesen rendezve lesz, az óvadékot készpénzben, vagy a kincstári szabályok szerint elfogadható értékpapirokban letenni. Az árverési és szerződési feltételek az alább megnevezett ispánságoknál és a szegedi m. kir. jószágigazgatóságnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. — A bértárgyak és a versenytárgyalást megtartó helyek a következők: u. m.

I. Palánkai kincst. urad. ispánságnál 1885. évi július hó 7-én d. e. 9 órakor.
Ujpalánkai magtári pince 1885. október 1-től 1891. szeptember 30-ig 40 frt 82 kr. kikiáltási árral; Paragai italmérsi jog 1885. november 1-től 1891. október 30-ig 665 frt kikiáltási árral; Szilbási italmérsi jog 1885. november 1-től 1891. október 30-ig 84 kr. kikiáltási árral.

II. Kulán a kincst. urad. ispánságnál 1885. évi július hó 9-én d. e. 10 órakor.
Óverbázi 1-ső dűlő kisbérlet ugarlegelő 320²² hold 1885. október 1-től 1886. szeptember 30-ig 1426 frt 24 kr. kikiáltási árral; Pivnicai föld 570 hold 1885. október 1-től 1891. szeptember 30-ig 10662 frt 75 kr. kikiáltási árral; Pivnicai szérűskert 611 □ öl 1885. október 1-től 1891. szeptember 30-ig 9 frt 10 kr. kikiáltási árral; Ószivaci 1-ső nagybérlet 642¹³⁹ hold 1885. október 1-től 1891. szeptember 30-ig 10579 frt 94 kr. kikiáltási ár mellett; Brestováci föld 716⁰⁹ hold 18-5 október 1-től 1891. szeptember 30-ig 12102 frt 01 kr. kikiáltási árral; Pacséri két kisebb italmérsi jog 1886. január 1-től 1891. december 31-ig 78 frt kikiáltási árral.

III. Apatinban a kincst. urad. ispánságnál 1885. évi július hó 13-án d. e. 9 órakor. Baracska föld 1268³³⁸ hold 1885. október 1-től 1891. szeptember 30-ig 13202 frt 40¹/₂ kr. kikiáltási árral; Szántovai Duna meder 106³⁹² hold 1885. október 1-től 1891. szeptember 30-ig 528 frt kikiáltási ár mellett; A zombori volt jószágigazgatósági irodatiszti lak 1885. november 1-től 1891. október 30-ig 126 frt kikiáltási árral; A felső pusztakulai föld 36⁸⁸⁰ hold 1885. október 1-től 1891. szeptember 30-ig 927 frt 75 kr. kikiáltási árral.

Szegeden, 18-5. évi június hó 20. án.

M. kir. Államjóságigazgatóság.

(Utánnomás ne díjazatik.)

2-2

1885

MEGHÍVÁS.

A FOLYÓ ÉVI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS ALKALMÁBÓL

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

V. VÁCI KÖRÜT 80. BUDAPESTEN és VÁCI KÖRÜT 63. SAJÁT KÜLÖN É CÉLRE ÉPÍTETT HELYSÉGEIBEN, EGY RENDEZTETÉSEK ELŐTT

GAZDASÁGI GÉP-KIÁLLITÁST

RENDEZETT BE, melynek számos megtekintésre az érdeklődők tisztelettel meg-hívattak.

1885

Harkányi gyógyfürdő.

Harkányi gyógyfürdő

Magyarország, Baranyavármegyében,
fürdőidény május 1-től szeptember 30-ig.

Habár ezen fürdő hírneve oly hosszú évek lefolyása óta számtalan kiváló gyógyeredményei által lett alapítva, mégis a fürdőigazgatóság sok évi tapasztalat alapján kijelentheti, hogy ezen egyszerű gyógyfürdőnek ezrek és ezreket a legvakacsabb és legnehezebb betegségekben is egészségüket és épségüket visszanyerték, a miért is a legnagyobb elismerést érdemli.

E fürdő a maga nemében egyedüli; minden más akár belföldi, akár külföldi hason gyógyfürdőst gyógyhás tekintetében felhümul; a mit különben az évről évre szaporodó vendégek száma is bizonyít.

Ezen 50° R. természetes meleg ártézi keletkezésű gyógyvizi hatással bír eszós, köszvény, görvély, idült bőrkütegekre, aranyér, nőbántalmakra, fogamzási hiányok, sebészek, daganatok és higanvos szembajok és ivarszervi bántalmak ellen.

Az utazásra ajánlható Budapest-pécsi vasut, vagy a déli vasut budapest-kiszács-barcsi vonala, állomás: Pécs, alföldi vasut Eszéken át Villányig, Mohács pécsi vasut, állomás: Villány.

Posta- és távirat állomás.

Bővebb tudósítást a legnagyobb készséggel **Dr. HELLER JÓZSEF** rendes fürdőorvos nyújt.

Harkány, 1885.

12-6

A fürdő-igazgatóság.

Pályázati hirdetmény.

Egy a jegyzői teendőkben jártas egyén, alólírott községben ideiglenes időre alkalmazást nyerhet, a következő feltételek mellett.

1-szor. Kérvények alólírt jegyzőhöz rögtön beadandók.

2-szor. Fizetése havonta 15 frt mely a községi pénztárból lesz fizetve.

3-szor. Etkezése a jegyzőnél leendő, kivéve a reggelit.

4-szer. Magyar, német nyelv írásban, és szóban, a dalmát nyelv azonban csak szóbelileg követeltetik.

Jegyzői oklevéllel bíró egyének előnyben részesítettnek.

A kinevezett egyén állását azonnal a kinevezése után elfoglalhatja.

Bács, 1885. június hó 23. án.

Ártinger János, jegyző.

Sztanisics mezőváros.

Hirdetmény.

Sztanisics községében az állatorvosi állomás megüresedvén, annak választás utján leendő betöltésére ezennel pályázat hirdettetik és a kérvények benyújtására határnapul 1885. évi augusztus hó 1-ső napja tüzetik ki.

Évi fizetés 200 forint és minden látogatás 20 krajcár.

A pályázni kívánók ennek folytán ezennel felhivatnak.

Sztanisics, 1885. évi június 30-án.

Fülöpp Kálmán jegyző.

Rickert Márton bíró.